

ФРАГМЕНТЫ ПРАКТЫЧНЫХ ЗАНЯТКАЎ ПА РУСКАЙ МОВЕ ЯК ЗАМЕЖНОЙ: КУЛЬТУРАЛАГІЧНЫ АСПЕКТ

У кожным слове бяздонне прасторы,
Кожнае слова неабсяжна.
М. В. Гогаль

Досвед выкладання рускай мовы як замежнай, набыты ў час працы на падрыхтоўчым аддзяленні УА “ГДУ імя Францыска Скарыны”, на некаторых факультэтах нашага ўніверсітэта (факультэт фізікі і інфармацыйных тэхналогій, факультэт гісторыі і міжкультурных камунікацый, факультэт матэматыкі і тэхналогій праграмавання), дае магчымасць выказацца адносна некаторых асаблівасцяў правядзення практычных заняткаў. Вядома, што любая мова з’яўляецца неад’емнай, самай галоўнай і найважнейшай часткай культуры. Усе помняць і добра ведаюць такі ўстойлівы выраз, як мова – душа народа. Культуралагічны аспект прадугледжвае комплекс заданняў-практыкаванняў, якія ўводзяць студэнтаў, слухачоў у неабдымны свет культуры. Ён фарміруе ў іх адпаведную культурную прастору, дапамагае пашырыць кругагляд і палепшыць маўленчыя магчымасці, якія часта жадаюць быць другімі, лепшымі. Студэнты-туркмены вывучаюць рускую мову ў сваіх навучальных установах. Але ў многіх узровень валодання мовай нізкі. Да таго ж у іх адсутнічае матывацыя, што стварае цяжкасці ў вывучэнні рускай мовы як замежнай. Што датычыцца слухачоў падрыхтоўчага аддзялення, дык тут сітуацыя іншая. Яны імкнуцца авалодаць рускай мовай, і ў многіх гэта атрымліваецца.

На першых занятках распавядаем пра наш універсітэт. Чыё імя ён носіць? Хто такі Францыск Скарына і чаму ў гонар яго названа навучальная ўстанова? Паведамляем аб назвах вуліц, на якіх размешчаны корпусы ўніверсітэта, інтэрнаты, дзе пражываюць студэнты (вуліцы Савецкая, імя С.М. Кірава, Петруся Броўкі). Хто яны, гэтыя людзі, і які ўклад унеслі ў развіццё гісторыі і культуры? Чым заслужылі быць назаўсёды ў памяці людской? Тут жа знаёмім студэнтаў з некаторымі словамі, якія ёсць не толькі ў туркменскай мове, а і ў беларускай. Гаворка ідзе пра слова кітаб са значэннем “кніга”. У беларускай мове яно абазначае старажытныя татарскія пісьмёны, якім у гісторыі Беларусі належыць адметнае месца. Ужыванне гэтага слова выклікае непадробны інтарэс у студэнтаў-гісторыкаў. Апошнім часам прапануем паглядзець савецкія мастацкія фільмы. Напрыклад, “Тры таполі на Плюшчысе”, “Зямля Саннікава”... Асабліва запойніўся фільм “Каўказская палонніца” і яго героі.

На названых факультэтах вучыцца шмат студэнтаў, як мы ўжо адзначалі, з Туркменістана, дзе ёсць Каспійскае мора. Яно належыць і другім краінам: Азербайджану, Расіі, Казахстану. Студэнтам было цікава паслухаць песню “Сіняя вечнасць” у выкананні народнага артыста СССР Мусліма Магамаева, што выклікала станоўчыя эмоцыі.

Студэнты атрымліваюць заданні: пазнаёміцца з мураламі на будынках абласнога цэнтра і апісаць іх. Магчыма, прозвішчы герояў Вялікай Айчыннай вайны яны не запомняць, але будуць ведаць, як на беларускай зямлі адносяцца да тых, хто заваяваў свабоду і незалежнасць у гады ваеннага ліхалецця. На радзіме замежцы будуць расказаць сваім родным і блізкім пра пашану і памяць да бесмяротнага подзвігу савецкага народа. Заўсёды прапануем наведваць святочныя мерапрыемствы абласнога і гарадскога ўзроўню (Дзень Незалежнасці, Дзень Перамогі, Дзень вызвалення горада ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў і інш). Дарэчы, у гэты дзень можна бясплатна пабываць у музеях і другіх культурных цэнтрах. У праграму заняткаў стараемся ўключаць заданні, якія лёгка можна выканаць дома: што вы прачыталі на рэкламных шчытах, афішах, што пачулі ў грамадскім

транспарце пра гістарычныя і культурныя назвы горада. Варта ўзгадаць, што Беларусь – шматканфесійная краіна, у якой у згодзе і сяброўстве існуюць вернікі розных рэлігій, у тым ліку і ісламу. Духоўным цэнтрам беларускіх мусульман заўсёды быў гарадскі пасёлак Іўе Гродзенскай вобласці, дзе здаўна жывуць татары. У іх ёсць добрая магчымасць захоўваць свае старажытныя традыцыі і звычаі, якія перадаваліся і перадаюцца з пакалення ў пакаленне. Там жа ў мясцовай мячэці праходзяць набажэнствы.

Дэвізам усіх заняткаў стала вядомае выслоўе “Паўтарэнне – маці вучэння”. Быць выкладчыкам рускай мовы як замежнай – ведаць не толькі рускую славеснасць, але і пранікнуцца мінулым і сучасным той краіны, адкуль прыехалі вучыцца да нас замежныя студэнты.